

Zasedání Odborné skupiny VVOZP pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Datum: 02.10.2019

Poradu řídil: Karel Rychtář (AZPP ČR)

Přítomni: Pavel Janíčko (Českomoravská konfederace odborových svazů), Ludmila Mladá (MF), Jiří Morávek (NRZP ČR), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Zdeněk Věchet (AZPP ČR)

Hosté: Kateřina Augustová (AZPP ČR), Vilma Baudišová (AZPP ČR), Petr Jiříček (MPSV), Petra Valešková (ÚV ČR)

Omluveni: Jitka Hlaváčková (Svaz průmyslu a dopravy ČR)

Program:

1. Dílčí výsledky jednání pracovní skupiny MPSV k předpokládané novele zákona o zaměstnanosti,
2. Informace o kompenzaci minimální mzdy příspěvkem dle § 78 a) zákona č. 435/2004 Sb. v roce 2019 a 2020,
3. Postup jednání o návrhu zákona o sociálním podnikání,
4. Příprava Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021 až 2025 – kapitola Zaměstnávání a podpora podnikání osob se zdravotním postižením,
5. Různé.

1. Dílčí výsledky jednání pracovní skupiny MPSV ČR k předpokládané novele zákona o zaměstnanosti

Petr Jiříček představil výsledky činnosti této pracovní skupiny v roce 2018 a 2019.

Důležitou informací je, že dojde ke změně dodavatele aplikace evidence náhradního plnění. Systém bude proto odstaven z provozu v délce pěti pracovních dní od 5. října, aby mohly být převedeny faktury do nové aplikace. Nový portál bude odlišný pouze ve způsobu přihlašování, které bude realizováno prostřednictvím jednoznačného identifikátoru – datových schránek nebo národní identifikační autority.

V návrhu dílčí novely zákona o zaměstnanosti je obsaženo mimo jiné snížení ročního limitu náhradního plnění na 14 násobek. Důvodem je mimo jiné výsledek screeningu EENP, z něhož vyplývá aktuální čerpání limitu v průměru mezi 50 – 60 %. Stanovisko zaměstnavatelů je nesouhlasné, čerpání limitu se liší podle oboru činnosti a portfolia (typu) zákazníků, řada zaměstnavatelů zaměstnávajícím více jak 50 % osob se zdravotním postižením (dále jen „zaměstnavatelé 50 %“) by doplatila na tak radikální snížení. Doporučují postupné snižování v menším rozsahu, ale deklarované na více let dopředu.

MPSV se v uplynulém období zaměřilo na eliminaci zneužívání příspěvku zaměstnavatelům 50 %. Problémem je především fakturování mezi spřátelenými firmami za nadhodnocené dodávky. Pro účely zvýšení příspěvku jsou proto navrženy stropy uznatelných nákladů.

Třetí důležitá změna se týká výše odvodu za nezaměstnávání lidí se zdravotním postižením (dále jen „OZP“), která bude podle společného návrhu diferenciována podle stupně plnění procenta zaměstnávání OZP. Pokud někdo zaměstnává OZP, bude odvádět nižší částku, což by mělo zaměstnavatele motivovat k zaměstnávání této skupiny lidí. Je připraven věcný záměr zákona o zaměstnanosti s touto úpravou, která bude rozeslána do připomínkového řízení. Platnost novely lze předpokládat od roku 2021.

Diskuse

Karel Rychtář: Zaměstnavatelé 50 % mají různé důvody pro poskytování náhradního plnění. Do systému náhradního plnění je přihlášeno 1.700 zaměstnavatelů 50 %, průměrné čerpání limitu je cca 60 %. Zaměstnavatelé 50 % nebudou z větší části souhlasit s tak razantním snížením limitu. Je důležité si uvědomit, že do nástrojů zaměstnanosti vstupuje obchodní prvek.

Petr Jiříček: Ač je skupina zaměstnavatelů 50 % různorodá, systém je třeba mít jednotný.

Karel Rychtář: Pro podporu náhradního plnění se někdy ozývá argument, že není dostatek jeho nabídek. Což je však liché, protože tento způsob má být pouze doplňkem plnění povinnosti zaměstnávat OZP. Nejjednodušší systém podpory zaměstnávání OZP je využít slev na pojistném u zaměstnanců se zdravotním postižením, což je ale podle politiků nepřijatelné, protože to oslabuje důchodový systém. Místo, aby se podpora zjednodušovala, tak se komplikuje. Administrativní překážky jsou pro některé zaměstnavatele nepřijatelné. Daňové slevy nejsou motivační.

Petr Jiříček: Proto je navrhována diferenciací odvodů, která je pozitivní i negativní motivací zároveň. V zaměstnávání OZP může zaměstnavatelům pomáhat Úřad práce ČR.

Jiří Morávek: Je možné, že s ohledem na výši finančních prostředků, které se vynakládají na podporu zaměstnávání OZP, dojde k tomu, že budou zcela zrušeny. MPSV se této problematice nevěnuje dostatečně tak, aby byly provedeny systémové změny, které povedou ke zlepšení v oblasti zaměstnávání OZP a snížení nákladů pro státní rozpočet.

Karel Rychtář: Už druhá ministryně práce a sociálních věcí nemá toto téma jako prioritu. Výsledkem jsou pouze dílčí řešení. V době ekonomické krize může dojít k tomu, že příspěvky budou razantně sníženy. Je nutné najít řešení pro komplexní změnu umožňující diferencovanou podporu.

Vilma Baudišová: Poslanci by mohli zadat úkol MPSV na toto téma.

Zdeněk Věchet: Dochází k radikálnímu snížení limitu možnosti poskytování náhradního plnění z 28 na 14 násobek. Snížení je správné, ale mělo k němu dojít postupně.

2. Postup jednání o návrhu zákona o sociálním podnikání

Karel Rychtář: Na podporu sociálního podnikání byl vyhlášen program na poskytování bezúročných úvěrů s alokací 380 mil. Kč.

Petr Jiříček: Tento program má pilotně ověřovat poskytování finančních prostředků prostřednictvím jiných nástrojů než jsou dotace.

Pavel Ptáčník: Schválení zákona o sociálním podnikání je v nedohlednu. Problém je, že neobsahuje takřka žádné benefity.

Petr Jiříček: Připomínky vzešlé z meziresortního připomínkového řízení nebylo možné vypořádat, MPSV bylo proto požádáno o převzetí gesce nad tímto zákonem. Podmínky statutu sociálního podniku byly definovány pouze deklarativně a nebylo by možné je objektivně zjišťovat, zůstane proto zachován v podstatě jen integrační sociální podnik, u kterého je měřitelným ukazatelem počet určité skupiny zaměstnanců. Nový návrh bude zřejmě poslán znovu do meziresortního připomínkového řízení.

3. Informace o kompenzaci minimální mzdy příspěvkem dle § 78 a) zákona č. 435/2004 Sb. v roce 2019 a 2020

Tento bod představil Karel Rychtář.

Význam kompenzace výše minimální mzdy je pro zaměstnavatele 50 % různý. Letos došlo k rozhodnutí o navýšení kompenzace opět pozdě. V březnu byla novela zákona obsahující tuto úpravu zamítnuta. Předložena byla proto později nová novela. Návrh na zvýšení kompenzace výše minimální mzdy o 800 Kč na rok 2019 tak bude mít přímý dopad až od 1. ledna 2020 s možností žádat zpětně.

Ministryně práce a sociálních věcí nesouhlasila s automatickou valorizací této kompenzace. Došlo tedy ke kompromisu, kdy novela zákona o zaměstnanosti obsahuje zmocnění vlády k vydání nařízení, kterým může vláda zvýšit limit příspěvku, např. v případě, kdy dojde ke zvýšení minimální mzdy. Jedná se o nesystémové řešení.

Diskuse

Petr Jiříček: Nařízení vlády je flexibilnější a rychlejší než novelizování zákona.

Pavel Ptáčník: Je otázka, zda už výše kompenzace nedosáhla svého stropu a zda ji bude možné i nadále opakovaně zvyšovat.

Karel Rychtář: Problém je, že minimální mzda není diferenciována, není možné vyplácet minimální mzdu těm, co do pracovně právního vztahu nepatří.

Petr Jiříček: Diferenciace je řešena již několik let, jedná se o velký problém – není možné někoho zvýhodňovat. Nebyla nalezena shoda na řešení.

Jiří Morávek: K systémovým změnám nedošlo. Někteří lidé by neměli být zaměstnáváni v pracovně právním vztahu. Řešením může být větší podpora terapeutických dílen nebo diferenciací podmínek pracovního prostředí OZP. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR bude trvat na jednotné minimální mzdě. Zmocnění vlády k vydání nařízení o změně kompenzace navýšení minimální mzdy nemusí být vždy využito, je to pouze možnost.

Pavel Ptáčník: Terapeutická dílna je sociální služba, tato oblast je v kompetenci krajů, které na provoz těchto dílen neuvolňují dostatečné finance. Je třeba tento problém řešit skrze oblast zaměstnanosti např. jako dílny bez pracovně právního vztahu na základě občanskoprávní smlouvy.

Petr Jiříček: Zaměstnavatelé 50 % mají nyní povinnost předkládat Úřadu práce výroční zprávy, které se budou vyhodnocovat. Na základě výsledků zjištěných dat bude možné naplánovat systémové změny.

4. Příprava Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021 až 2025 – kapitola Zaměstnávání a podpora podnikání osob se zdravotním postižením

Úvodní informaci podala Petra Valešková.

Aktuální Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „Národní plán“) končí v roce 2020, byla proto ustanovena pracovní skupina k tvorbě nového

Národního plánu. Plán obsahuje kapitolu věnující se oblasti zaměstnávání, která je nově rozšířena o cíl zaměřený na podnikání OZP. Zatím byla zpracována pouze první pracovní verze seznamu opatření. Návrhy opatření tedy dojdou ještě velkých změn, a obzvláště pro kapitolu k zaměstnávání je třeba navrhnout ještě systémové úkoly.

Je otázkou, jak do detailu opatření formulovat, a také zda formulovat návrhy na velké systémové změny. Jedno opatření aktuálního Národního plánu se týká systémových změn v oblasti zaměstnávání OZP. Na chráněném trhu k určitým změnám došlo, v případě volného trhu se příliš změn neudálo.

Diskuse

Pavel Ptáčník: Národní plán obsahuje také oblast rehabilitace, jejímž klíčovým úkolem bude připravení zákona o koordinaci rehabilitace. V západních zemích je rehabilitace poskytována většinou přes pojišťovny, které jsou pak v této oblasti daleko lepším hospodářem než stát. V rámci Národního plánu je třeba stanovovat reálné úkoly. S MF je dohodnuto, že úkoly musí resorty finančně zabezpečit v rámci svých rozpočtů.

Pavel Janíčko: Proběhlo celkové zhodnocení stávajícího Národního plánu?

Petra Valešková: Monitorování plnění probíhá každý rok. V rámci kontroly plnění za rok 2020 bude provedeno i celkové zhodnocení.

Pavel Ptáčník: Poslední dva roky se polevuje v plnění opatření, letošní zpráva nebyla pozitivní.

Pavel Janíčko: Podporuji, aby Národní plán obsahoval konkrétní opatření týkající se volného trhu práce.

Ludmila Mladá: Konkrétní opatření by měla být velmi dobře promyšlena.

Petra Valešková: Opatření týkající se provedení analýzy, zhodnocení stavu, stanovení možných řešení apod. často končí tak, že je konstatováno, že současný stav je dobrý a není třeba nic měnit.

Pavel Ptáčník: Na plnění opatření má také vliv politická reprezentace a její priority.

Karel Rychtář: Národní plán by měl obsahovat konkrétní úkol týkající se uplatnění lidí s nízkým pracovním výkonem na pomezí sociální služby a pracovního právního vztahu.

Petr Jiríček: Konkrétnost opatření by měla spočívat v tom, že mají být provedeny legislativní úpravy, které podpoří nebo budou řešit konkrétní problém.

Karel Rychtář: V souvislosti s povinností zaměstnávání OZP v rámci veřejné správy by mělo být úkolem analyzovat příležitosti pro OZP v daném resortu, vypracovat plán a postupně ho plnit.

Úkol pro členy a členky odborné skupiny:

Zaslat návrhy opatření do kapitoly Zaměstnávání a podpora podnikání osob se zdravotním postižením Národního plánu.

5. Různé

Karel Rychtář otevřel téma výběrového šetření Českého statistického úřadu týkajícího se OZP. Výsledky šetření budou zveřejněny na konci listopadu. Oproti předchozím šetřením byla použita jiná metodologie, nebude tedy možné výsledky porovnat v čase. Navrhované otázky týkající se pracovních sil nebyly do šetření zahrnuty.

